

SIFO
Research International

TYA

Arbetskraftsbehov 2006

Rapport

Dok.nr 1514788

Stockholm 2006-06-17
SIFO Research International

Ingemar Boklund

0. UNDERSÖKNINGEN I KORTHET

- Sifo har genomfört en enkätundersökning med avseende på åkeriföretagens arbetskraftsbehov. Målgrupp har varit åkerier med minst 15 anställda.
- Svarsfrekvensen uppgick till 55%(70).
- Transportarbetet mätt i andel företag resp. andel förare är störst i regionerna N/Västra Götaland och F/G/H/K/M-län.
- Med undantag för AC/BD/Y/Z-län – som har något fler mindre företag – är regionernas företagsstruktur likartad.
- I AC/BD/Y/Z/-län och AB/C/D/I-län har flest företag rekryterat de senaste 12 månaderna och av alla som rekryterats är flest verksamma i N/Västra Götaland. Totalt sett motsvarar rekryteringarna 9% av den befintliga förarkadern.
- Hälften av de rekryterade förarna har hämtats från annat företag medan endast 9% kommer från gymnasieskolans gren Transport.
- Rekryteringar från gymnasieskolans gren Transport är de som bäst motsvarar företagets önskemål om kompetens.
- Av antalet rekryterade utgör hälften ersättningsrekryteringar och hälften nyrekryteringar (oförändrat).
- 86%(85) av företagen har använt sig av kontakter när man rekryterat. Endast 26%(20) har använt sig av arbetsförmedlingen.
- En majoritet – 62%(56) – har inte anmält de lediga platserna till arbetsförmedlingen.
- Företagens skattning av rekryteringsbehovet för perioden 2007-2009 ligger i samma storleksordning som antalet rekryterade det senaste året, dvs ca 9 av den befintliga förarkadern.
- Den i absoluta tal största volymen skattade rekryteringar för perioden 2007-2009 finns i N/Västra Götaland och AB/C/D/I-län. I förhållande till befintligt antal förare är optimismen störst i AC/BD/Y/Z-län.
- Drygt hälften av de företag som avser att rekrytera förare framöver ser problem med att få tag i kompetenta förare.

1. UPPDRAGET

Sifo har haft TYAs uppdrag att genomföra en enkätundersökning bland åkerier med avseende på rekrytering av förare.

Syftet med undersökningen har varit:

- att få en ökad kunskap om åkeriernas rekryterings- och arbetskraftsbehov
- att bättre kunna påverka kommuner och arbetsförmedlingar att bedriva transportteknisk utbildning för transportbranschen.

Undersökningen är delvis en uppföljning av motsvarande undersökningar som genomförts 1998 och 2004.

2. UNDERSÖKNINGENS GENOMFÖRANDE

Undersökningens *målgrupp* har varit åkerier med minst 15 anställda. 460 företag har omfattats av undersökningen. Enkäten ställdes till den personalansvarige inom företaget. Urvalet har gjorts bland företag med minst 15 anställda. Antalet förare är dock i många fall färre än 15.

De *frågor* som ställts framgår av frågeformuläret (flik 5). TYA har svarat för frågeställningarna medan Sifo svarat för den slutliga frågeformuleringen.

Datainsamlingen ägde rum under perioden 26 april – 29 maj. Två påminnelser gjordes, den sista med nytt frågeformulär.

Av de 460 medverkande företagen har 239 besvarat enkäten. Med korrigering för ej målgruppsaktuella uppgår svarsfrekvensen till 55% (70). Svarsfrekvensen är lite för låg för att vara tillfredsställande varför resultatet bör analyseras med denna insikt. Jämfört med föregående undersökning är det något färre av de minsta företagen.

Årets undersökning är en urvalsundersökning medan 2004 års undersökning var en totalundersökning. Detta måste beaktas i det fall det absoluta antalet förare skall användas för vidare analys och vid jämförelser bakåt i tiden.

3. UNDERSÖKNINGENS RESULTAT

I det följande redovisas undersökningens huvudsakliga resultat. Detaljer återfinns i tabellbilagan. De + resp. - tecken som finns i tabellerna är resultatet av en signifikanstest som görs vid urvalsundersökningar. Ett "+" visar att värdet är statistiskt signifikant högre än totalvärdet medan ett "-" visar att värdet är signifikant lägre.

För att öka analysmöjligheterna har respondenterna delats in i undergrupper (redovisningsgrupper), i detta fall bl a med avseende på företags storlek (antalet förare) och geografiskt verksamhetsområde (region/län). Det har varit tillåtet att ange flera regioner. Regionindelningen har denna gång gjorts om. För att kunna jämföra med föregående undersökning har resultatet för år 2003 körts om enligt den nya regionindelningen.

I frågeformuläret har intervjupersonerna med egna ord fått besvara en del frågor. Dessa har skrivits ut ordagrant och är sorterade efter region. Se vidare flik 4.

I det följande redovisas undersökningens resultat, fråga för fråga. Jämförelser mellan olika undergrupper görs och relevanta skillnader lyfts fram.

Den indelning i regioner som använts i undersökningen redovisas nedan.

AC/BD/Y/Z- län: Västerbottens- och Norrbottens län,
Västernorrlands- och Jämtlands län

W/X/U/E/S/T - län: Dalarnas- och Gävleborgs län, Västmanlands-,
Östergötlands-, Värmlands- och Örebro län

AB/C/D/I - län: Stockholms-, Uppsala- Södermanlands- och Gotlands län
N/V.Götaland: Hallands län och Västra Götaland

F/G/H/K/M - län: Jönköpings-, Kronobergs-, och Kalmar län,
Blekinge- och Skåne län

Fråga 1

Hur många förare finns idag inom åkeriet/företaget?

	<u>Andel företag</u>	<u>S:a förare</u>
1-14 st	15%	314
15-50 st	62%	3947
51-	23%	6563
Totalt		10 824

Sammantaget omspannar de 239 åkerier som besvarat enkäten 10 824 förare. Noterbart är att trots att målgruppen avsett företag med 15 anställda eller fler så har hela 15% (20% år 2004) angivit att de har färre än 15 förare. I övrigt är företagens resp. förarnas fördelning på regioner likartad den som redovisas för 2004 enligt den nu gällande regionindelningen.

Fråga 2

Inom vilken region/vilket län är er verksamhet huvudsakligen förlagd?

	<u>Andel företag</u>		<u>Antal ftg</u>		<u>Andel förare</u>		<u>Antal förare</u>	
	2004	2006	2004	2006	2004	2006	2004	2006
AC/BD/Y/Z	15%	15%	69	44	13%	9%	2 991	1 318
W/X/U/E/S/ T	21%	18%	102	49	20%	17%	4 536	2 600
AB/C/D/I	16%	16%	83	46	18%	20%	4 052	3 042
N/V.Götaland	20%	27%	102	76	24%	29%	5 360	4 265
F/G/H/K/M	27%	24%	118	70	25%	25%	5 503	3 638
TOTALT							22 442	14 863

I denna fråga har det varit tillåtet att ange flera regioner vilket gör att summa procent överstiger 100. Det betyder också viss dubbelräkning av antalet förare. Se också diagram 1. Sålunda kan antalet i olika regioner *verksamma* förare – knappt 15 000 - jämföras med det *faktiska* antalet enligt fråga 1, d.v.s. knappt 11 000. De procentuella jämförelser avseende förare som görs mellan olika regioner utgår från antalet "verksamma" förare, regionalt resp. totalt.

De flesta företagen och de flesta förarna är verksamma inom N/Västra Götaland-län följt av F/G/H/K/M-län. I AC/BD/Y/Z-län finns betydligt färre företag med över 50 förare. De flesta förarna finns bland de 23% av företagen som har över 50 anställda.

Fråga 3

Har åkeriet/företaget rekryterat förare under de senaste 12 månaderna?

	1998	2004	2006
Ja	68%	70%	80%
Nej	32%	30%	20%

Resultatet visar en uppgång av rekryteringsbenägenheten. Såväl rekryteringarnas omfattning som förändringarna sedan 2004 är likartad för de olika regionerna. Uppgången är störst för AC/BD/Y/Z-län och minst för F/G/H/K/M-län. AC/BD/Y/Z-län har dock inte tagit en större andel av det totala antalet rekryterade. Se vidare diagram 2.

Fråga 4

Hur många förare har rekryterats de senaste 12 månaderna?

Bas: Företag som rekryterat förare

	1998	2004	2006
1 st	23%	16%	12%
2-5	55%	59%	64%
6-10	13%	17%	15%
11-	8%	6%	8%

Huvuddelen av företagen har alltså rekryterat mellan 2 och 5 förare. Det är också här som ökningen ligger. Färre företag har rekryterat endast en förare medan en oförändrad andel företag rekryterat 6 eller fler förare.

Av diagram 3 framgår rekryteringarnas storlek i förhållande till den befintliga förarkadern. Totalt motvarar rekryteringarna således 9% av den befintliga förarkadern. Resultatet överensstämmer med 2004 års mätning vilket i praktiken innebär en ökning av antalet rekryterade förare. Ökningen är tydligast i AC/BD/Y/Z-län medan F/G/H/K/M-län visar en nedgång.

Fråga 5a

Varifrån kommer den rekryterade föraren närmast?

Bas: Företag som rekryterat + andel av de rekryterade

	<u>Andel företag</u>	<u>Andel förare</u>
	2006	2006
Annat företag	62%	50%
Arb. marknadsutb./AF	30%	17%
Gymn./gren trp	29%	9%
Annat sätt	40%	23%

Fråga 5b

Motsvarade kompetensen företagens önskemål?

Diagrammen 4 och 5 visar varifrån förarna rekryterats samt om deras kompetens motsvarat önskemålen. De flesta företagen rekryterar de flesta förarna från ett annat företag. Resultatet visar också att knappt 30% av företagen rekryterar från gymnasieskolans gren Transport men att de bara rekryterar enstaka personer.

Diagram 5 visar att de förare som rekryteras från gymnasieskolans gren Transport i störst utsträckning har den kompetens som motsvarar företagens önskemål. 42% av företagen anger att kompetensen motsvarar önskemålen fullt ut och 53% till viss del. För rekryterade från arbetsmarknadsutbildning/Arbetsförmedlingen – som får det lägsta betyget – är motsvarande värden 14 resp. 75.

Fråga 6

Rekryteringarnas fördelning på arbetsområden.

Även här har det varit möjligt att ange fler verksamhetsområden varför procentangivelserna summerar till mer än 100%. Genom att arbetsområdena ändrats i förhållande till tidigare mätningar kan någon jämförelse bakåt i tiden inte göras annat än för företagens distributionstransporter. Färre företag anger således i år distributionstransporter. Detta är dock inte liktydigt med att andelen rekryterade förare som arbetar med distributionstransporter har minskat. Se också diagram 6.

Fråga 7

I vilken utsträckning var rekryteringen en ersättningsrekrytering resp. nyrekrytering?

Bas: Företag som rekryterat

	<u>Andel företag</u>			<u>Andel förare</u>		
	1998	2004	2006	1998	2004	2006
Ersättningsrekrytering	69%	72%	84%	39%	47%	49%
Nyrekrytering	66%	63%	65%	61%	47%	50%

Andelen företag som ersättningsrekryterat har totalt sett ökat påtagligt medan andelen förare ökat obetydligt. Nyrekryteringar uppvisar en mindre ökning både vad gäller andelen företag och andelen rekryterade. Årets mätning visar således att hälften av förarna ersättningsrekryterats

och hälften nyrekryterats. Detta överensstämmer med föregående mätning. Se också diagram 7. AB/C/D/I-län har nyrekryterat i mindre utsträckning men i övrigt är skillnaderna små mellan regionerna.

Fråga 8

Genom vilken/vilka rekryteringskanaler kom anställningarna till stånd?

Bas: Företag som rekryterat

	1998	2004	2006
Annons - tidningar	8%	11%	16%
Arbetsförmedling - lokal	20%	20%	26%
Arbetsförmedling - särskild trp.förm.	10%	10%	
Kontakter	83%	85%	86%
Skolor	15%	18%	23%
Övrigt	9%	13%	12%

Utvecklingen över tiden visar att allt fler företag använder allt fler kanaler. Den i särklass viktigaste är dock "kontakter". Jfr diagram 8. Detta gäller för alla undergrupper. För de största företagen liksom för de två södra regionerna har annonser använts i högre utsträckning. I övrigt inga nämnvärda skillnader. Obs att "Arbetsförmedlingen" i årets mätning är en samlingspost för de två som fanns tidigare.

Fråga 9

Hade företaget anmält platsen/platserna till arbetsförmedlingen?

Bas: Företag som rekryterat

	1998	2004	2006
Ja, alla	17%	17%	13%
Ja, någon/några	23%	26%	23%
Nej	58%	56%	62%

Allt färre företag anmäler de lediga platserna till arbetsförmedlingen. 62% av företagen har det senaste året inte anmält platserna till arbetsförmedlingen. Ingen nämnvärd skillnad mellan regionerna.

Fråga 10

Om du blickar fram över perioden 2007-2009, i vilken utsträckning tror du att företaget då kommer att anställa förare?

Bas: Samtliga företag

	2006
Kommer inte att anställa någon	20%
Kommer att anställa	72%
Kommer att minska antalet	3%
Ej svar	5%

Av diagram 9 framgår andelen företag inom olika regioner som räknar med att anställa. AC/BD/Y/Z-län i något högre omfattning, W/X/U/S/T/E-län i något lägre. Diagram 10 visar hur många förare man räknar med att rekrytera uttryckt som andel av den befintliga förarkadern. Bilden styrker den tidigare redovisade uppgången i AC/BD/Y/Z-län. En jämförelse med föregående undersökning blir något haltande eftersom den ju avser en något längre period än årets mätning.

De sju företag som anger att de kommer att minska antalet förare under perioden räknar med en minskning om i genomsnitt 3 personer per företag.

En försiktig skattning av planerna bortom 12-månadersgränsen ger således att ca 1 000 förare kommer att rekryteras mellan 2007 och 2009. Från detta skall dras de reduceringar av förare som 3% (4) av företagen avser att göra. Skattningen får betecknas som mycket försiktig med tanke på att ungefär lika många rekryterats endast under det senaste året. Observera att antalet är beräknat på ett urval av åkerier.

Fråga 11

Ser du några problem med att få tag i förare under det närmaste året som uppfyller era krav?

Frågan besvarades 1998 och 2004 av de företag som planerade anställa förare det närmsta året, medan fråga 2006 ställts till samtliga. För att få någon jämförelse bakåt i tiden har värden tagits fram för de som i årets undersökning uppgivit att de kommer att rekrytera förare under perioden 2007-2009 (jfr diagram 11).

	1998	2004	2006
Ja	53%	63%	54%
Nej	40%	30%	31%
Vet ej	7%	8%	13%

Med viss reservation för jämförbarheten har problemen med att få tag på kompetenta förare minskat. AC/BD/Y/Z-län har problem i något mindre utsträckning medan det i övrigt inte är någon skillnad mellan regionerna. De som anser att de ser problem har fått beskriva arten av dessa. Flertalet svar preciserar inte den kompetens som saknas. Förutom körkortsbehörighet efterlyses dock mer erfarenhet och mer personliga egenskaper som pålitlighet, känsla för ansvarstagande o. dyl. Obs att den regionindelning av svaren som gjorts innebär att samma svar - pga lämnad uppgift om inom vilka regioner verksamhet bedrivs - kan återfinnas i flera regioner.

Avslutningsvis i enkäten gavs tillfälle att lämna de övriga synpunkter som föranleddes av undersökningen (se flik 4). Synpunkterna är få och en handfull företag har angivit att de är förmedlingsföretag eller liknande vilket försvårat ifyllandet av enkäten.